

Navzdory nedostatkům by dohoda mezi USA a Tálibánem z roku 2020 měla být stále realizována

Ni nationalinterest.org/feature/despite-flaws-2020-us-taliban-deal-should-still-be-implemented-206259

1. března 2023

Před dvěma lety, 29. února 2020, podepsal velvyslanec Zalmay Khalilzad, zvláštní zástupce pro usmíření v Afghánistánu zastupující Spojené státy, dohodu s mullou Abdul Ghani Baradarem, vedoucím politického úřadu Talibanu v Dauhá zastupujícím Taliban, o ukončení dvacetiletého Vojenská účast USA v Afghánistánu. Od podpisu učenci a odborníci na zahraniční politiku ze všech stran dohodu široce kritizovali za její chybný jazyk a zbytečné ústupky. K identifikaci těchto nedostatků potřebujeme málo právního zázemí nebo odbornosti v zahraniční politice – pouhý pohled na jeho obsah a skoro to vypadá, jako by jeho podmínky v té době primárně diktoval Taliban. V den podpisu Taliban skutečně oslavil své vítězství tím, že pochodoval se svou vlajkou ze své politické kanceláře do hotelu Sheraton, kde obě strany podepsaly dohodu před mezinárodními pozorovateli. Tento pochod byl předzvěstí věci příštích, které vyvrcholily úplným ovládnutím Afghánistánu Talibanem 15. srpna 2021.

Navzdory hlubokým nedostatkům dohody by Bidenova administrativa měla stále trvat na realizaci zbývajících částí dohody; konkrétně vnitroafghánská jednání a ukončení podpory zahraničních teroristických skupin. Implementace těchto ustanovení by mohla nakonec vést k vytvoření „inkluzivní“ afghánské vlády, která by

mohla zaručit základní lidská práva a práva žen v Afghánistánu. Taková vláda by byla schopna dosáhnout uznání mezinárodního společenství a zahájit obtížný proces poválečné obnovy Afghánistánu, který by sloužil dlouhodobým zájmům Spojených států i Afghánistánu.

Chyby dohody

Dohoda z roku 2020 má šest hlavních nedostatků.

Za prvé, celý koncept, kdy Spojené státy přímo vyjednávají a nakonec podepisují dohodu s Talibanem – nestátním aktérem pod sankcemi USA a OSN a vedený mezinárodně označenými teroristy – nebyl pro Washington dobrý pohled. Spojené státy jistě mohou jednat s nestátními aktéry po celém světě, ale pouze takticky, aby dosáhly svých okamžitých a krátkodobých cílů. Vstup do veřejných jednání, jako byla ta v Dauhá, a nakonec podepsání dohody s Talibanem, která je nepřímo legitimizovala a povýšila jejich status z nestátního na státního aktéra, se ukázalo jako nepřátelské vůči zájmům USA i Afghánistánu.

Za druhé, v celém textu dohody – která byla vyjednána bez účasti afghánské vlády – se objevuje obrat ve frázi „Islámský emirát Afghánistán, který USA neuznávají jako stát, ale jsou známé jako Taliban“. opakovaně, ale není tam jediná zmínka o „Islámské republice Afghánistán“, kterou USA uznaly za stát. V doložce o výměně vězňů byla promarněna příležitost zmínit Islámskou republiku Afghánistán – sama o sobě je hluboce problematická, ale dohoda místo toho odkazuje na „vězně z druhé strany“. Tyto textové chyby představovaly vítězství pro Taliban, který nikdy nechtěl slyšet, vidět nebo mluvit o Islámské republice Afghánistán. Tato celková ignorace Islámské republiky Afghánistán byla pro Afghánské národní obranné a bezpečnostní síly (ANDSF) hluboce demoralizující. Následný náhlý pád vlády a rychlé vítězství Talibanu v srpnu 2021 pravděpodobně do určité míry pocházely z této demoralizace.

Za třetí, nebylo moudré zahrnout výměnu zajatců do dohody mezi USA a Tálibánem jako opatření na budování důvěry. To měl být první bod programu vnitroafghánských jednání, protože příslušní vězni byli zadržováni v jurisdikci afghánské vlády. Zahrnutí výměny vězňů do dohody zbytečně způsobilo mnoho měsíců náročných a někdy i obtížných momentů v bilaterálním vztahu mezi Spojenými státy a Afghánskou islámskou republikou. Taliban upřednostnil propuštění a mohl se významně zapojit do vnitroafghánských jednání o jejich dosažení. Místo toho získal Taliban exponenciální vítězství, protože povstalci přijali své zajatce a vztahy Ghaní administrativy s Washingtonem se hluboce napjaly.

Začtvrté, jazyk, který přiměl Taliban k odpovědnosti za pasy a víza, i když neměl kontrolu nad vydáváním takových dokumentů, vyslal zdrcující skličující signál různým složkám společnosti, včetně ANDSF, kteří jej interpretovali jako náznak, že Spojené státy ne déle stál při Islámské republice Afghánistán a místo toho považoval Taliban za legitimní afghánský stát. Žádný počet odkazů na „Islámský emirát Afghánistán“ – který Spojené státy jako stát neuznávají, ale je znám jako „Taliban“ – by tento výklad nemohl změnit.

Za páté, text dohody byl překvapením pro Afghánce (mnoho ve vládě USA) a spojence NATO přispívající vojáky, kteří získali kopii jen několik dní před podpisem a viděli, že dohoda obsahuje zmínky o stažení „všech nediplomatických“. civilní personál, soukromí dodavatelé bezpečnostních služeb, školitelé, poradci a pracovníci podpůrných služeb.“ Tyto nevojenské složky neměly být na vyjednávacím stole. Pokud Taliban chtěl, aby se americké bojové síly stáhly, a pokud by Washington a jeho spojenci byli ochotni stáhnout své bojové síly, pak to mělo uzavřít dohodu. Zahrnutí těchto nevojenských prvků znamenalo, že Islámská republika Afghánistán, a zejména ANDSF, byly samy o sobě, což jen dále demoralizovalo afghánské síly, zejména letectvo,

Za šesté, Spojené státy nemají žádný ověřovací mechanismus, který by Taliban pohnal k odpovědnosti za jeho protiteroristické závazky, zejména za přerušování styků s Al-Káidou. Dohoda spočívá pouze na ústních závazcích Talibanu naříditi svým velitelům, aby se vyhýbali spolupráci s Al-Káidou. Jakékoli otázky ohledně závazku Talibanu dodržovat tuto část dohody byly zodpovězeny, když američtí agenti jednostranně našli a zlikvidovali vůdce Al-Káidy Aimana Al-Zawahiriho v úkrytu Talibanu v Kábulu .

A ještě...

Navzdory mnoha nedostatkům dohoda obsahovala cenné prvky, zejména opakované zmínky o zahájení vnitroafghánských jednání, která měla vést k ustavení „post-settlement afghánské islámské vlády“. Spojené státy a zbytek mezinárodního společenství by měly i nadále trvat na tom, aby Tálibán dodržoval a prováděl toto důležité ustanovení dohody.

Trvání na plnění slibů daných v dohodě mezi USA a Tálibánem z roku 2020 – zejména vytvoření inkluzivní afghánské vlády a ukončení pomoci a útočiště zahraničním teroristickým skupinám – by mělo být pevným základem pro americkou a mezinárodní spolupráci s Talibanem. Jakýkoli posun směrem k diplomatickému uznání nebo pomoci při rekonstrukci by měl být založen na tomto konceptu.

Těžká situace 40 milionů Afghánců, zejména žen a dívek, stejně jako oběti bezpočtu Afghánců, Američanů a západních spojenců a jejich rodin vyžadují, abychom udělali více pro nastolení skutečného míru v Afghánistánu. Investice krve a pokladů mají potenciál vyplácet dividendy, pokud se Spojené státy snaží podpořit skutečný pokrok.

Tohoto pokroku lze dosáhnout dokončením provádění dohody 2020; Spojené státy a jejich západní spojenci by měli pomoci nastartovat roli OSN při urychlení vnitroafghánských jednání mezi Talibanem a

všemi afghánskými frakcemi; včetně žen a mládeže, což by mohlo vést k ustavení inkluzivní afghánské vlády.

Takto široce zastoupená vláda, která by zahrnovala Taliban, se pak může dohodnout na vytvoření ověřitelného místního mechanismu pro sledování a odhalování teroristických hrozeb. Taková vláda by pak mohla být uznána mezinárodním společenstvím a mohla by usnadnit znovuotevření diplomatických stanovišť nezbytných k přímému jednání s afghánským obyvatelstvem. To by položilo základ pro pomoc nové vládě s technickou, ekonomickou a bezpečnostní pomocí potřebnou k poskytování základních služeb lidem v Afghánistánu a budování stabilní a udržitelné budoucnosti.

Sadiq Amini je programový manažer v ORF America, dohlíží na vnější vztahy a dosah. Dříve byl politickým asistentem na americkém velvyslanectví v Kábulu a pracoval na stálé misi Afghánistánu při OSN. Názory zde vyjádřené jsou výhradně jeho vlastní.

Obrázek: Leonid Altman/Shutterstock.